

САНІТАРНИЙ СТАН СОСНОВО-ДУБОВИХ НАСАДЖЕНЬ БЕРЕЗІВСЬКОГО ЛІСНИЦТВА ФІЛІЇ «КОРОСТЕНСЬКЕ ЛІСОМИСЛИВСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО»

Сазонський О. П., гр. ЛГ-22-1м

Науковий керівник – канд. технічних наук, доц. **С.М. Кульман**
Поліський національний університет

На санітарний стан сосново-дубових насаджень впливає ряд різноманітних чинників, включаючи такі фактори, як вік, склад, умови навколишнього середовища та антропогенна діяльність. Неінфекційні захворювання, які часто виникають через ґрунтові та кліматичні умови, а також зовнішній тиск, відіграють значну роль у формуванні стану та життєздатності лісових культур у перші роки та впродовж усього їхнього онтогенезу. Водночас, інфекційні хвороби та шкідники також мають значний вплив, особливо на початкових стадіях росту дерев [1].

На ранніх стадіях розвитку соснові насадження мають багато загроз, серед яких сосновий вертун, коренева губка, сосновий пильщик. Ці хвороби та шкідники завдають значної шкоди лісовим насадженням. Крім того, такі шкідники, як великий сосновий лубоїд, а віднедавна і верхівковий короїд також становлять значну загрозу насадженням. Для дуба звичайного небезпечним є борошниста роса – дуже поширене інфекційне захворювання, що вражає молоді дерева [2, 3]. До часу стиглості дубові деревостани набувають біологічної стійкості, і частота появи шкідників та хвороб зменшується. Тим не менш, початкові проблеми, які виникають на ранніх стадіях створення насаджень, можуть суттєво вплинути на подальший розвиток і стійкість дубових лісостанів. Важливо зазначити, що взаємодія між неінфекційними та інфекційними захворюваннями, а також тиск шкідників можуть мати довготривалий вплив на санітарний стан та стійкість соснових і дубових насаджень.

Для сприяння сталому збереженню цих лісових екосистем дуже важливо впроваджувати ефективні заходи, спрямовані на боротьбу з неінфекційними та інфекційними захворюваннями. Стратегії ведення лісового господарства повинні включати відповідні лісогосподарські практики, моніторинг і контроль шкідників і хвороб, а також врахування специфічних умов місцевості. Зазначені обставини сприятимуть формуванню і зростанню стійких лісових культур. Крім того, постійні дослідження та моніторинг є дуже важливими для кращого розуміння екологічної стійкості та взаємодії, що впливають на санітарний стан цих цінних лісових екосистем у часовій динаміці.

У третьому та четвертому класах віку соснових насаджень наявність кореневої губки стає домінуючим фактором, що впливає на санітарний стан, особливо в монокультурах сосни звичайної. З'ясовано, що

насадження з домішкою листяних порід демонструють більшу стійкість до цієї хвороби. Іншою проблемою у цих вікових категоріях є виникнення смоляного раку сосни, який зазвичай проявляється у віці 30-35 років, але після проведення рубок догляду стає менш поширеним. Серед шкідників, поширених у таких насадженнях, є сосновий пильщик і сосновий шовкопряд, які пошкоджують молоду хвою.

Посушливі роки, особливо якщо вони супроводжуються стовбуровими шкідниками, підвищують ризик пошкодження соснових і дубових деревостанів хвоє- та листогризучими шкідниками. Крім того, в дубових насадженнях можуть прогресувати судинні хвороби, поперечний рак дуба, а також хвороби, зумовлені ґрунтово-кліматичними умовами та антропогенними факторами. Однак, після проведення рубок догляду та санітарних рубок, дубові насадження набувають стійкості до цих хвороб, що призводить до зменшення їхнього негативного впливу в майбутньому.

Пристигаючі, стиглі та перестійні деревостани сосни звичайної особливо вразливі до стовбурових гнилей, антропогенного навантаження та поширення верхівкового короїда [4].

У розглядуваному лісництві діяльність лісівників зосереджена на поліпшенні санітарного стану сосново-дубових насаджень з метою покращення умов зростання та підвищення стійкості до несприятливих факторів середовища, які включають в себе як біотичні, так і абіотичні. Це відповідає рекомендаціям, викладеним у «Санітарних правилах в лісах України». Конкретні заходи з підтримання санітарного стану обираються залежно від ступеня та характеру пошкодження дерев, стадії розвитку хвороби чи шкідника, а також біологічних особливостей деревних порід.

Постійний лісопатологічний нагляд та оперативне реагування на зміну умов у процесі росту деревостанів є важливими аспектами для вирощування здорових та біологічно стійких насаджень. Послідовне виконання цих заходів сприятиме зменшенню негативного впливу шкідників і хвороб, що призведе до загального поліпшення санітарного стану соснових і дубових насаджень.

Література

1. Гордієнко М. І., Шаблій І. В., Шлапак В. П. Сосна звичайна: її особливості, створення культур, продуктивність. Київ : Либідь, 1995. 224 с.
2. Іванюк І. Д. Сучасний лісопатологічний стан лісів Житомирського Полісся – оцінки, прогнози, перспективи. *Вісник Державного агроекологічного університету*. 2006. № 2. С. 36–40.
3. Іванюк І. Д., Іванюк Т. М. Хвороби дуба звичайного у системі факторів, які знижують продуктивність деревостанів. *Лісове господарство, лісова, паперова і деревообробна промисловість*. 2017. № 43. С. 79–85.
4. Андреева О. Ю., Іванюк І. Д., Іванюк Т. М., Буднік І. П. Типологічна структура соснових насаджень Центрального Полісся. *Лісівництво і агролісомеліорація*. 2020. Вип. 136. С. 165–171.